

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 grudnia 2021 r, znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że T. A. pobrała nienależnie świadczenie za okres od 1 listopada 2021 r. do 30 listopada 2021 r. w łącznej kwocie 670,53 zł z tytułu dodatkowego świadczenia rocznego, a także zobowiązał T. A. do zwrotu powyższej kwoty.

/decyzja k.15 plik I akt ZUS/

W dniu 14 stycznia 2022 r. T. A. złożyła odwołanie od ww. decyzji. W treści odwołania wskazała, że w chwili składania wniosku o rentę rodzinną została zapewniona przez pracownika ZUS, że nie straci dodatkowego świadczenia, a tym samym stosowny wniosek złożyłaby później. T. A. wniosła o uwzględnienie odwołania oraz o umorzenie decyzji o zwrocie nadpłaconego świadczenia.

/odwołanie k.3/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/odpowiedź na odwołanie k.4 – 6/

Na rozprawie w dniu 12 stycznia 2023 r. strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie, a T. A. wniosła jednocześnie o umorzenie należności.

/protokół rozprawy z dnia 12 stycznia 2023 r. , płyta CD k.35/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 9 września 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał T. A. emeryturę od 12 września 2003 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

/decyzja k.37 plik II akt ZUS/

Decyzją z dnia 2 listopada 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał T. A. dodatkowe roczne świadczenie pieniężne w kwocie 1 250,88 zł. W treści decyzji wskazano, że wysokość dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego uzależniona jest od wysokości świadczenia emerytalno – rentowego pobieranego 31 października 2021 r., przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń. Dodatkowe świadczenie przysługuje w kwocie najniższej emerytury obowiązującej od 1 marca 2021 r. tj. w kwocie 1 250,88 zł, jeśli świadczenie emerytalno – rentowe nie przekracza kwoty 2 900,00 zł. W przypadku gdy świadczenie emerytalno – rentowe przekracza kwotę 2 900,00 zł, wysokość dodatkowego świadczenia stanowi różnicę między kwotą najniższej emerytury obowiązującej od 1 marca 2021 r. tj. kwotą 1 250,88 zł, a kwotą o jaką świadczenie emerytalno – rentowe przekracza kwotę 2 900,00 zł. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaznaczył, że z uwagi na wysokość świadczenia osiąganego przez T. A. świadczenia na dzień 31 października 2021 r. tj. 1 831,05 zł, przyznano jej świadczenie w kwocie 1 250,88 zł. W treści decyzji wskazano, że świadczenie zostanie wypłacone wraz ze świadczeniem za listopad 2021 r. W pouczeniu do decyzji wskazano m.in. że w sytuacji, gdy okaże się, że ubezpieczony nie miał prawa do świadczenia lub zostało ono przyznane w wyższej wysokości, organ rentowy ustali kwotę nienależnie pobranego świadczenia, która będzie podlegała zwrotowi.

/decyzja k.32 – 32 odwrót/

W dniu 5 listopada 2021 r. T. A. złożyła wniosek o rentę rodzinną, po którego rozpatrzeniu decyzją z dnia 7 grudnia 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał T. A. rentę rodzinną na stałe od 26 października 2021

r. tj. od dnia śmierci męża. Wysokość renty dla jednej osoby uprawnionej wyniosła 85 % z kwoty świadczenia, jakie przysługiwałoby osobie zmarłej i wyniosła 3 570,53 zł.

/decyzja k.11 – 12 odwrót plik I akt ZUS/

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z ust. 3 art. 3 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o kolejnym w 2021 r. dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (Dz. U. z 2021 r. poz. 432) prawo do dodatkowego świadczenia podlega ponownemu ustaleniu, jeżeli okaże się, że na dzień 31 października 2021 r. prawo do dodatkowego świadczenia nie istniało, podlegało zawieszeniu lub przysługiwała wypłata tego świadczenia.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie, czy po stronie skarżącej T. A. istnieje obowiązek zwrotu nienależnie pobranego dodatkowego jednorazowego świadczenia rocznego za okres od 1 listopada 2021 r. do 30 listopada 2021 r. w kwocie 670,53 zł.

Zgodnie z art. 2 pkt 6 i art. 3 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o kolejnym w 2021 r. dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów dodatkowe świadczenie przysługuje osobom, które w dniu 31 października 2021 r. mają prawo do emerytur i rent, o których mowa w art. 3 pkt 1-3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504). W 2021 r. osobom uprawnionym przysługiwało dodatkowe świadczenie w wysokości kwoty najniższej emerytury, o której mowa w art. 85 ust. 2, o której mowa w art. 2 pkt 6, obowiązującej od dnia 1 marca 2021 r. - dla osób, których wysokość świadczenia, o którym mowa w art. 2, przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, nie przekracza kwoty 2900 zł lub kwoty najniższej emerytury, o której mowa w art. 85 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 2 pkt 6, obowiązującej od dnia 1 marca 2021 r., pomniejszonej o kwotę różnicy pomiędzy kwotą wysokości świadczenia, o którym mowa w art. 2, przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, a kwotą 2900 zł, nie więcej niż o kwotę najniższej emerytury - dla osób, których wysokość świadczenia, o którym mowa w art. 2, przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, przekracza kwotę 2900 zł.

Zgodnie z ust. 3 art. 3 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. prawo do dodatkowego świadczenia podlega ponownemu ustaleniu, jeżeli okaże się, że na dzień 31 października 2021 r. prawo do świadczenia nie istniało, podlegało zawieszeniu lub przysługiwała wypłata tego świadczenia.

Art. 13 pkt 4 ustawy mówi, że w sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z wyjątkiem art. 136 tej ustawy.

Na mocy art. 138 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie w brzmieniu nadanym Dz. U. z 2022 r. poz. 504) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu art. 138 ust. 1 ww. ustawy uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu (art. 138 ust. 3 ww. ustawy). Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie

prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata.

Instytucja nienależnie pobranych świadczeń jest regulowana ustawowo - w art. 138 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - i każde świadczenie przyznane bądź wypłacone we wskazanych w tej definicji okolicznościach staje się świadczeniem nienależnym. Żądanie zwrotu takiego świadczenia musi się odbyć w drodze wydania decyzji administracyjnej i dopiero od momentu jej skutecznego doręczenia na osobie zobowiązanej ciąży obowiązek ich zwrotu. Ta data "aktywizuje" również wcześniej nieistniejący obowiązek odsetkowy, będący należnością wtórną (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 14 czerwca 2018 r., sygn. III AUa 1035/17).

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie wykazało jednoznacznie, że pobrane przez ubezpieczoną dodatkowe roczne świadczenie w kwocie 670,53 zł nie jest jej należne i podlega zwrotowi, bowiem kwota przyznanej jej od dnia 26 października 2021 r. renty rodzinnej okazała się wyższa od kwoty dotychczas pobieranej przez nią emerytury, a tym samym w związku z pobranym przez nią dodatkowym jednorazowym świadczeniem, po jej stronie powstała nadpłata w wysokości 670,53 zł. Nie ulega bowiem wątpliwości, że zgodnie z przytoczonymi przepisami datą graniczną decydującą o wysokości dodatkowego świadczenia rocznego jest data 31 października 2021 r. i osiągnięta na ten dzień wysokość świadczenia. Skoro zatem kwota przyznanej wnioskodawczyni renty rodzinnej przewyższała kwotę należnej jej na ten dzień emerytury, to tylko wyższa kwota świadczenia mogła być brana pod uwagę przez organ rentowy przy ustalaniu wysokości dodatkowego jednorazowego świadczenia, a zatem organ rentowy zasadnie określił kwotę istniejącej po stronie wnioskodawczyni nadpłaty. Nie ulega również wątpliwości, że w decyzji z dnia 2 listopada 2021 r. pouczone wnioskodawczynię o możliwości wystąpienia sytuacji powodujących konieczność zwrotu przyznanego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego. Niewątpliwie więc odwołująca zobowiązana jest do zwrotu świadczenia za okres wskazany w treści zaskarżonej decyzji.

Na marginesie wskazać należy, że późniejsze złożenie przez T. A. wniosku o rentę rodzinną tj. w późniejszym miesiącu niż listopad 2021 r. (art. 129 ust. 2 ustawy emerytalnej) wprawdzie nie ograniczyłoby wysokości należnego jej dodatkowego jednorazowego świadczenia rocznego, to jednak z całą pewnością nie uzyskałaby ona renty rodzinnej od dnia zgonu jej męża tj. od 26 października 2021 r., a tym samym kwota dodatkowego świadczenia rocznego i należnej jej emerytury (na dzień 31 października 2021 r. kwota należnej jej emerytury wynosiła 1 831,05 zł, a dodatkowe jednorazowe świadczenie roczne wyniosło 1 250,88 zł) z całą pewnością nie przekroczyłaby kwoty należnej jej renty rodzinnej.

W tym zakresie, odwołanie jako bezzasadne podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. , o czym Sąd orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku.

Sąd przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł. wniosek T. A. o umorzenie należności, celem wydania decyzji z uwagi na czasową niedopuszczalność drogi sądowej, albowiem organ rentowy w tym zakresie nie zajął żadnego stanowiska. Należy zauważyć, iż tak sprecyzowane roszczenie, jak w przedmiotowej sprawie nie było przedmiotem rozpoznania organu rentowego. Zgodnie z dyspozycją art.476§2 k.p.c. w związku z art.2 k.p.c. przez sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych rozumie się sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych dotyczących ubezpieczenia społecznego i kategorii spraw wymienionych w punktach 1-5 §2 art.476 k.p.c. Na obecnym etapie postępowania, wobec braku decyzji organu rentowego w zakresie roszczenia wnioskodawczyni, zachodzi czasowa niedopuszczalność drogi sądowej, a właściwym do rozpoznania roszczeń pozostaje Zakład Ubezpieczeń Społecznych, od decyzji którego będzie przysługiwać skarżącej prawo wniesienia odwołania do Sądu zgodnie z powołanymi przepisami.

Z uwagi na powyższe tj. na czasową niedopuszczalność drogi sądowej Sąd, na podstawie art.464§1 k.p.c. orzekł jak w pkt 2 sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE;

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawczyni.

24 II 2023 roku.